

Brüssel, 11. märts 2026
(OR. en)

7248/26

STATIS 16
TRANS 147
COMPET 312

SAATEMÄRKUSED

Saatja:	Euroopa Komisjoni peasekretär, allkirjastanud Martine DEPREZ, direktor
Kättesaamise kuupäev:	4. märts 2026
Saaja:	Thérèse BLANCHET, Euroopa Liidu Nõukogu peasekretär
Teema:	KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE kaupade siseveetranspordi statistikat käsitleva Euroopa Parlamendi ja nõukogu 4. juuli 2018. aasta määruse (EL) 2018/974 rakendamise kohta

Käesolevaga edastatakse delegatsioonidele dokument COM(2026) 107 final.

Lisatud: COM(2026) 107 final

Brüssel, 4.3.2026
COM(2026) 107 final

KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE

**kaupade siseveetranspordi statistikat käsitleva Euroopa Parlamendi ja nõukogu 4. juuli
2018. aasta määruse (EL) 2018/974 rakendamise kohta**

Sisukord

1.	SISSEJUHATUS.....	2
1.1.	Taust.....	2
1.2.	Poliitiline taust	2
1.3.	Liikmesriikide ja muude riikide hõlmatus	3
2.	ÜLEVAADE MÄÄRUSE RAKENDAMISEST.....	4
2.1.	Õiguslike kohustuste täitmine	4
2.2.	Liikmesriikide kasutatavad andmekogumismeetodid	5
2.3.	Liikmesriikide andmekogumis- ja aruandluskulud ja -koormus.....	5
2.4.	Saadud andmete valideerimine ja kvaliteedikontroll	6
2.5.	Eurostati metoodiline tugi liikmesriikidele	7
2.6.	Andmete jagamine	7
2.7.	Siseveeteedel toimuva sõitjateveo statistika	9
3.	SISEVEETRANSPORDI STATISTIKA VÕIMALIKUD EDASISED SUUNDUMUSED	10
4.	JÄRELDUSED	12

1. SISSEJUHATUS

1.1. TAUST

Määrusega (EL) 2018/974, mis käsitleb kaupade siseveetranspordi statistikat¹ (edaspidi „määrus“), tagatakse võrreldavad, usaldusväärsed, ühtlustatud, regulaarsed ja põhjalikud statistilised andmed siseveeteedel toimuva kaubaveo kohta ELis. Selliseid andmeid läheb vaja ministriumidel, ühendustel, laevandusettevõtjatel, kaupade veoks siseveeteid ja sadamaid kasutavatel ettevõtjatel ning poliitikakujundajatel. Siseveetranspordi statistika aitab jälgida ja arendada piirkondlikku, riiklikku ja üleeuroopalist poliitikat, toetab taristu planeerimist ja liikluskorraldust ning annab väärtuslikku teavet keskkonnasäästlikele transpordiliikidele ülemineku kohta. Samuti on see ühtne allikas, kust leida kõikjal ELis ühist teavet, sest sinna on koondatud andmed siseveeteedel veetavate kaupade kohta riikide kaupa, mitte üksikute jõgede kaupa.

Määruse artikli 9 kohaselt peab komisjon pärast konsulteerimist Euroopa statistikasüsteemi komiteega esitama Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande määruse rakendamise ja võimalike edasiste suundumuste kohta. Esimene aruanne tuli esitada 31. detsembriks 2020² ja järgmised iga viie aasta tagant. Käesolev aruanne on teine aruanne.

Käesoleva aruande 1. jaos selgitatakse määruse poliitilist tausta ja kohaldamisala liikmesriikides ja muudes riikides. 2. jaos esitatakse ülevaade sellest, kuidas liikmesriigid ja komisjon (Eurostat) määrust rakendavad. See hõlmab õigusnormide järgimist, liikmesriikide kasutatavaid andmekogumismeetodeid, nende asjaomaseid kulusid ja koormust, andmete valideerimist ja kvaliteedikontrolle Eurostatis, Eurostati meetodilist tuge liikmesriikidele ja teavet andmete jagamise kohta.

2. jao viimases osas kirjeldatakse siseveeteedel toimuva sõitjateveo statistika arengusuundi. 3. jaos tehakse kokkuvõtte siseveeteedel toimuva kauba- ja sõitjateveo statistika võimalikest edasistest suundumustest ning 4. jaos esitatakse aruande peamised järeldused.

1.2. POLIITILINE TAUST

Siseveetransport on Euroopa transpordisüsteemi oluline osa: see hõlmab üle 49 684 kilomeetri pikkust veeteede võrku ja 20 ELi liikmesriiki³. Võrreldes muude transpordiliikidega, mille puhul tuleb sageli ette ummikuid ja läbilaskevõime probleeme, on siseveetransport usaldusväärsem ja energiatõhusam alternatiiv ning sellel on märkimisväärne potentsiaal laialdasemaks kasutamiseks. Siseveetransport on koos raudteetranspordiga ammu tunnistanud üheks kõige CO₂-tõhusamaks kaubaveoviisiks. Seepärast leitakse, et sellel on otsustav tähtsus ELi algatuste elluviimises, sealhulgas transpordisektori süsinikdioksiidiheidet vähendava ühelt transpordiliigilt

¹ ELT L 179, 16.7.2018, lk 14–29. ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2018/974/oj>.

² Esimene aruanne võeti vastu 18. detsembril 2020 (COM(2020) 821 final).

³ Arvutus põhineb andmetel, mis on kättesaadavad aadressil

https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/iww_if_infrastr_custom_16182625/default/table?lang=en

(kättesaadav inglise, prantsuse ja saksa keeles). Võrgu kogupikkus põhineb 2023. aasta andmetel, välja arvatud Belgia puhul, kus viimased kättesaadavad andmed pärinevad 2008. aastast.

teisele ülemineku eesmärkide saavutamises⁴. Lisaks tekitab siseveetransport vähem müra ja tagab kõrgetasemelise ohutuse, mis on märkimisväärne eelis eelkõige ohtlike kaupade veol. Samuti vähendab see tihedalt asustatud piirkondades ülekoormatud teedevõrgu koormust⁵.

Neid tugevusi arvestades võib siseveetranspordi tähtsus ELi transpordisüsteemis olla suur. Euroopa Komisjon tunnustab siseveetranspordi märkimisväärset kasvupotentsiaali ning on pühendunud selle konkurentsivõime ja rolli suurendamisele ühendvedude logistikavõrgus. See pühendumus kajastub tegevusprogrammis Naiades III⁶. Programmis keskendutakse peamiselt sellele, kuidas suunata rohkem kaupu Euroopa jõgedele ja kanalitele ning minna 2050. aastaks üle heitevabadele praamidele. Programm sisaldab ka meetmeid, millega soodustatakse heiteta ja jäätmeteta tehnoloogia arendamist ja kasutuselevõttu laevadel ja siseveesadamates. Tegevusprogramm Naiades III on kooskõlas Euroopa rohekokkuleppe⁷ ning säästva ja aruka liikuvuse strateegiaga,⁸ mille eesmärk on suurendada siseveetransporti ja lähimerevedu 2030. aastaks 25 % ja 2050. aastaks 50 %.

Euroopa siseveetranspordi statistika on esmavajalik selleks, et töötada välja, jälgida ja hinnata algatusi ja poliitikat programmi Naiades III ning muude ELi keskkonna- ja transpordialaste ning ühtse turu programmide raames. Sellised algatused ja poliitika nõuavad põhjalikke teadmisi siseveetranspordi ulatusest ja sellest, kuidas see transpordiliik ajas areneb.

1.3. LIIKMESRIIKIDE JA MUUDE RIIKIDE HÕLMATUS

Määrus on kõikides liikmesriikides vahetult ja tervikuna kohaldatav. Seda ei ole vaja riigisisesse õigusesse üle võtta. Siseveetransporti ei ole siiski kõigis liikmesriikides olemas. Seetõttu piirdub määruse mõju nende liikmesriikidega, kus see transpordiliik on olemas.

Liikmesriikidele, kus siseveeteedel toimuv kaubavedu on olemas, on määrusega kehtestatud künnis, mille ületamise korral on riigid kohustatud andmeid esitama. Aruandluskohustus kehtib kõigi liikmesriikide suhtes, kus siseveeteedel aastas veetavate kaupade kogumaht ületab ühte miljonit tonni. Praegu on 11 liikmesriiki (Belgia, Bulgaaria, Saksamaa, Prantsusmaa, Horvaatia, Luksemburg, Ungari, Madalmaad, Austria, Rumeenia ja Slovakkia) kohustatud esitama andmeid, mida nõutakse kõigis järgmistes kohustuslikes tabelites, mis sisalduvad I–IV lisas:

- II. Kaubavedu kaubaliikide kaupa (aastaandmed);
- III. Vedu laeva riikkondsuse ja laevaliigi kaupa (aastaandmed);
- III1. Konteinervedu kaubaliikide kaupa (aastaandmed);
- IV1. Vedu laeva riikkondsuse kaupa (kvartaliandmed);
- IV2. Konteinervedu laeva riikkondsuse kaupa (kvartaliandmed).

⁴ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52021DC0324> (kättesaadav ainult inglise keeles).

⁵ https://transport.ec.europa.eu/transport-modes/inland-waterways_et (kättesaadav kõigis ELi ametlikes keeltes).

⁶ https://transport.ec.europa.eu/transport-modes/inland-waterways/promotion-inland-waterway-transport/naiades-iii-action-plan_et (kättesaadav kõigis ELi ametlikes keeltes).

⁷ COM(2019) 640 final;

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=CELEX%3A52019DC0640&qid=175888521529>

⁸ COM(2020) 789 final;

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=CELEX%3A52020DC0789&qid=1758888687830>

Riikidest, kes on kohustatud andmeid esitama, esitavad Belgia, Ungari⁹ ja Luksemburg ka andmeid, mida nõutakse määruse II lisas sisalduvas vabatahtlikus tabelis II2 „Laevaliiklus (aastaandmed)“.

Määruse kohaselt peavad riigid, kelle kaubamaht ületab ühe miljoni tonni künnise, kuid kellel puudub rahvusvaheline või transiitliiklus, esitama ainult vähendatud mahus andmetega tabeli V1 „Kaubavedu (aastaandmed)“, mis on sätestatud määruse V lisas. Praegu kehtib see nõue üksnes Rootsi suhtes. Rootsi esitab siiski vabatahtlikult kõik kohustuslikud tabelid, mitte üksnes vähemate andmetega iga-aastase tabeli.

Praegu esitavad andmeid vabatahtlikult veel viis liikmesriiki, kelle siseveetransporditegevus jääb määruses sätestatud künnistest allapoole: Tšehhi, Soome, Itaalia, Leedu ja Poola. Tšehhi, Soome ja Poola esitavad kõik määrusega nõutud kohustuslikud tabelid. Tšehhi esitab ka laevaliikluse aastaandmeid vabatahtliku tabeli II2 jaoks. Itaalia ja Leedu seevastu esitavad üksnes kaubaveo aastaandmeid vähemate andmetega tabeli V1 jaoks. Väljastpoolt ELi esitab kandidaatriik Serbia andmeid tabeli IV1 „Vedu laeva riikkondsuse kaupa (kvartaliandmed)“ jaoks määruse IV lisas.

Lisaks määruse tabelitele leppis komisjoni siseveetranspordi statistika eksperdirühm 2007. aasta veebruaris kokku korraldada vabatahtlik andmekogumine ohtlike kaupade veo (tabel A2) ja õnnetuste (tabel A3) kohta. 2013. aasta oktoobris otsustas eksperdirühm korraldada vabatahtliku andmekogumise ka kaubaveo kohta lastimis- ja lossimissadamate kaupa (tabel A4) ja kaubaveo kohta lastiliikide kaupa (tabel A5).

Vaatlusaasta 2024 kohta esitasid mitu riiki vabatahtlikult eri tabelid asjaomaste andmetega järgmiselt:

- tabeli A2 esitasid seitse riiki: Tšehhi, Saksamaa, Ungari, Madalmaad, Poola, Rumeenia ja Slovakkia;
- tabeli A3 esitasid viis riiki: Tšehhi, Horvaatia, Ungari, Austria ja Poola;
- tabeli A4 esitasid kaheksa riiki: Bulgaaria, Tšehhi, Soome, Saksamaa, Horvaatia, Austria, Poola ja Rumeenia;
- tabeli A5 esitasid samuti kaheksa riiki: Bulgaaria, Soome, Saksamaa, Horvaatia, Ungari, Madalmaad, Poola ja Rumeenia.

2. ÜLEVAADE MÄÄRUSE RAKENDAMISEST

2.1. ÕIGUSLIKE KOHUSTUSTE TÄITMINE

Määruses sätestatud andmeesitamise kohustust täidetakse väga hästi. Kõik liikmesriigid esitasid nõutud andmestikud, järgides kokkulepitud metoodikat ja kehtestatud tähtaegu. Vaid mõnel juhul on täheldatud väikesi viivitusi, kuid need ei ole mõjutanud statistika tegemist. Nõuete hea täitmise tulemuseks on usaldusväärne ja kvaliteetne kaupade siseveetranspordi statistika.

Enamik liikmesriike ei ole konfidentsiaalsusega seotud probleemidest teatanud. Mõned riigid (Bulgaaria, Tšehhi, Ungari) on siiski määranud konfidentsiaalseks oma andmed lastimis- ja lossimissadama kohta. Need andmed on asjakohased vabatahtlikult täidetava tabeli jaoks, mis ei

⁹ Ungari ei esitanud laevaliikluse andmeid vaatlusaastate 2022, 2023 ja 2024 kohta.

kuulu määruse kohaldamisalasse. Lisaks on Prantsusmaa märkinud konfidentsiaalseks mõned andmed alates vaatlusaastast 2023. Eurostat rakendab reegleid ja meetmeid, et vältida igat liiki konfidentsiaalsete andmete avalikustamist.

2.2. LIIKMESRIIKIDE KASUTATAVAD ANDMEKOGUMISMEETODID

Andmete kogumise ja koostamise protsessid on andmeid esitavates riikides erinevad, kuid järgivad tavapäraselt üles suunatud teabevoogu. Ka andmete esitajad on riigiti erinevad, kuid kõige sagedasemad andmeallikad on sadama- ja lüüsiuasutused. Riigid täiendavad oma andmeid teabega, mis on saadud mitmesugustest allikatest, sealhulgas tolliasutustelt, naaberriikidelt, eraettevõtjatelt, äriühingutelt ja asutustelt. Enamik andmeid esitavaid riike kasutab ka oma jõeteabeteenuste süsteemist või muudest süsteemidest saadud andmeid. Lisaks kasutavad kõik andmeid esitavad riigid kogutud andmeid otseselt või kaudselt ka riiklikul tasandil kas poliitika väljatöötamiseks või andmete jagamiseks.

Enamik riiklike asutusi rakendab enne Eurostatile teabe saatmist valideerimisprotsessi, kasutades asutusesiseselt välja töötatud kontrollimenetlusi. Valideerimiseeskirjad hõlmavad protsessi mitut tahku, sealhulgas andmete vormindamist ja kodifitseerimist. Need hõlmavad ka iga andmestiku sisemist ühtlust, eri andmestike ja muutujate vahelist ühtlust ning andmete järjepidevust aegreals.

Üldine teave andmete kogumise ja koostamise kohta avaldatakse ELi selgitavates metaandmetes,¹⁰ mida Eurostat korrapäraselt ajakohastab. Konkreetne teave liikmesriikide meetodika kohta avaldatakse riiklikes metaandmefailides, mida riigid igal aastal ajakohastavad. Lisaks sellele sisaldab Eurostati siseveetranspordi statistika käsiraamat¹¹ liikmesriikide meetodikat käsitlevat peatükki, milles on alapeatükid andmeallikate, andmete kogumise, valideerimise ja jagamise kohta. Liikmesriikide kasutatavat meetodikat käsitlev peatükk põhineb liikmesriikidele saadetud küsimustikul. See küsimustik vaadati läbi ja saadeti 2025. aastal riikidele vastamiseks. Riikide vastuseid võetakse arvesse käsiraamatu eelseisval läbivaatamisel.

2.3. LIIKMESRIIKIDE ANDMEKOGUMIS- JA ARUANDLUSKULUD JA -KOORMUS

Liikmesriikide esitatud teabe kohaselt peab enamik andmeid esitavatest riikidest andmete esitamise seotud töökoormust vastuvõetavaks. Mitu liikmesriiki on teatanud, et vastamise koormus lasub laevaagentidel, laevakaptenitel, kipritel, sadamahalduritel, sadamavaldajatel, piirkondlikel sadamakaptenitel, sadamatel ja muudel lastimiskohtadel või muudel isikutel, kes on määratud nõutava teabe kogujateks.

Halduskoormus võib suurenedagi, kui avastatud vead tuleb käsitsi kõrvaldada või kui andmete esitajatega tuleb uuesti ühendust võtta. Lisakoormust võib põhjustada ka transiitveo andmete kogumine, mis mõnikord nõuab andmete saamiseks kahepoolset koostööd teiste liikmesriikidega, imputeerimist ja ekstrapoleerimist. Üldiselt ei peeta andmete kogumise ja esitamise kulusid väga suureks.

¹⁰ https://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/en/iww_go_esms.htm (kättesaadav ainult inglise keeles).

¹¹ https://ec.europa.eu/eurostat/documents/29567/3217334/iww_reference_manual_april_2023.pdf/95785869-c98a-7f6a-a936-b243bb5ba468 (kättesaadav ainult inglise keeles).

Liikmesriigid, kes suudavad oma siseveeteede andmete kogumisega seotud kulusid ja koormust kvantifitseerida, on teatanud märkimisväärtest erinevustest, mis sõltuvad siseveetranspordi mahust riigis ja andmekogumissüsteemidest. Määrusega on siiski kehtestatud veotegevuse mahu künnised, et vähendada aruandluskoormust, kuid säilitada samal ajal statistika kvaliteet.

Koormuse vähendamine ja lihtsustamine

Eurostat töötab selle nimel, et vähendada andmekogumise koormust, ja peab selles küsimuses liikmesriikidega sidet. Koostöös riiklike statistikaametitega rakendab Eurostat erimeetmeid, et vähendada andmekogumise ja aruandluse koormust. Meetmete hulka kuulub järgmine:

- kaugusmaatriksi väljatöötamine, et toetada siseveetranspordi mõõdetavate näitajate arvutamist tonnkilomeetrites või sõitjakilomeetrites;
- Eurostati väljatöötatud uued valideerimisvahendid, mille abil saavad andmeid esitavad riigid oma andmeid valideerida, enne kui nad need ametlikult Eurostatile edastavad, ning saada tagasisidet iga andmestiku vigade kohta;
- konsultatsioonid liikmesriikide, Euroopa Vabakaubanduse Assotsiatsiooni (EFTA) riikide, kandidaatriikide ja potentsiaalsete kandidaatriikidega meetodikaküsimuste ja uute taotluste (nt sõitjateveo kohta) teemal, et vähendada siseveetranspordi statistika koostamise koormust nii palju kui võimalik.

2.4. SAADUD ANDMETE VALIDEERIMINE JA KVALITEEDIKONTROLL

Andmete kogumise ja edastamise eest vastutavad liikmesriigid, kuid Eurostat võtab kõik vajalikud meetmed, et tagada kvaliteetne statistika ja tuvastada saadud andmetes esinevad vead ja vastuolud.

Alates 2023. aastast on Eurostat kasutanud täiustatud IT-andmehaldussüsteemi, mis sisaldab kahte täiustatud komponenti: uued andmete valideerimise vahendid ja võimas statistilise analüüsi süsteemide (Statistical Analysis Systems – SAS) tarkvara siseveetranspordi andmete töötlemiseks, kvaliteedi kontrollimiseks ja avaldamiseks.

Andmete edastamise ja valideerimise menetlused on nüüd suurel määral standarditud. Andmeid esitavad riigid edastavad Eurostatile andmestikud portaali EDAMIS¹² kaudu vormis, mis on kooskõlas SDMX-standardiga (Statistical Data and Metadata eXchange ehk statistiliste andmete ja metaandmete vahetuse algatus). Seejärel läbivad saadud andmestikud põhjaliku kaheetapilise valideerimise.

- Esiteks valideeritakse iga andmestikku vahendi STRUVAL (STRUctural VALidation) abil, et kontrollida vormi, kasutatud struktuuri ja koodide korrektsust ning seda, kas kõik kohustuslikud väljad on täidetud.
- Teiseks valideeritakse vahendiga CONVAL (CONtent VALidation) iga andmestiku sisu vastavalt eelnevalt kindlaksmääratud reeglitele ja künnistele. CONVALi abil valideerimine toimub alles siis, kui andmestik on edukalt läbinud STRUVALi abil valideerimise.

¹² Elektrooniline andmevoo haldamise ja juhtimise infosüsteem. See on Eurostati kasutatav ühtne kontaktpunkt andmevahetuseks (<https://cros.ec.europa.eu/dashboard/edamis>).

Andmeid esitanud riigid saavad pärast mõlemat valideerimisetappi üksikasjaliku valideerimisaruande, mis teeb vigade parandamise lihtsaks. Eurostat ajakohastab kohaldatavaid valideerimiseeskirju regulaarselt, et vastata muutuvatele vajadustele ja tagada kvaliteetse statistika tegemine.

Kui andmed on Eurostati SASi tootmisandmebaasi üles laaditud, tehakse andmetele üksikasjalik kvaliteedikontroll. See kontroll hõlmab kvartali- ja aastaandmete järjepidevust aegreas ja andmestikevahelist ühtlust ning andmeid esitavate partnerriikide tulemuste võrdlemist (peegelkontroll).

Üldiselt on edastatud andmete kvaliteet hea. Sellegipoolest tuleb teha veel jõupingutusi, et vähendada peegelkontrolli käigus ilmnunud asümmeetriat ja parandada siseveetranspordi transiidiandmete esitamist.

2.5. EUROSTATI METOODILINE TUGI LIIKMESRIIKIDELE

Eurostat pakub andmeid esitavatele riikidele pidevat metodoloogilist ja tehnilist tuge määruse rakendamiseks, et säilitada andmete ja metaandmete kvaliteet.

Komisjoni siseveetranspordi statistika eksperdirühma koosolekud annavad liikmesriikidele, EFTA riikidele, kandidaatriikidele ja potentsiaalsetele kandidaatriikidele võimaluse arutada andmete kvaliteeti, meetoodilisi küsimusi ja uusi projekte. Määruse rakendamine on pidev päevakorrapunkt ka komisjoni transpordistatistika koordineerimisrühma iga-aastastel koosolekutel.

Lisaks antakse Eurostati siseveetranspordi statistika käsiraamatus („Reference Manual on Inland Waterway Transport Statistics“) andmeid esitavatele riikidele üksikasjalikke juhiseid määruse rakendamise kohta. Käsiraamatut ajakohastatakse regulaarselt (enamasti kord aastas), et lisada sellesse kõige värskem teave ning kõige hiljutisemad dokumendid ja suunised, mis on siseveetranspordi statistika kogumise jaoks olulised.

Transpordistatistika sõnastikku („Glossary for transport statistics“),¹³ mis on koostatud tihedas koostöös ÜRO Euroopa Majanduskomisjoni ja Rahvusvahelise Transpordifoorumiga, on oluliselt muudetud. Sõnastiku eesmärk on ühtlustada transpordistatistika mõisted Euroopa ja rahvusvahelisel tasandil. Muudetud sõnastik sisaldab ajakohastatud ja täiustatud jagu siseveetranspordi kohta, selles olevad mõistete määratlused vastavad määruses sätestatud mõistetele ning see sisaldab ka uusi mõisteid, mis on seotud siseveeteedel toimuva sõitjateveoga. Muudetud sõnastik on kavas avaldada 2026. aasta alguses.

2.6. ANDMETE JAGAMINE

Eurostati veebipõhine andmebaas

Eurostat avaldab määruse alusel kogutud andmed oma veebipõhises andmebaasis, millele pääseb vabalt ligi Eurostati veebisaidi¹⁴ kaudu. Siseveeteedel toimuva kaubaveo kohta on andmebaasis

¹³ <https://data.europa.eu/doi/10.2785/675927> (kättesaadav inglise, prantsuse ja saksa keeles).

¹⁴ <https://ec.europa.eu/eurostat/web/transport/information-data/inland-waterways-transport> (kättesaadav inglise, prantsuse ja saksa keeles).

17 tabelit, mida ajakohastatakse regulaarselt ja täiendatakse üksikasjalike Euroopa ja riiklike metaandmefailidega.

Toodete jagamine

Eurostat koostab siseveeteedel toimuva kaubaveo kohta rubriigis „Statistics Explained“ järgmised neli artiklit. Nendes artiklites antakse meediale ja üldsusele ülevaade selle transpordiliigi kõige olulisematest arengusuundadest ja analüüsitakse määruse alusel kogutud andmeid.

1. „Inland waterways freight transport – quarterly and annual data“ („Kaubavedu siseveeteedel – kvartali- ja aastaandmed“)¹⁵
2. „Inland waterway transport statistics by product category“ („Siseveetranspordi statistika tootekategooriate kaupa“)¹⁶
3. „Inland waterways – statistics on container transport“ („Siseveeteed – konteinervedude statistika“)¹⁷
4. „Inland waterway freight transport at regional level“ („Kaubavedu siseveeteedel piirkondlikul tasandil“)¹⁸

Neid artikleid ajakohastatakse igal aastal niipea, kui andmete kogumine vaatlusaasta kohta on lõpetatud.

Muud jagamisviisid

Siseveetranspordi andmeid jagatakse ka Eurostati uudistartiklites (nt „Inland waterway freight transport drops again in 2023“¹⁹ („Siseveeteedel toimuv kaubavedu vähenes 2023. aastal taas“)) ja muudes Eurostati väljaannetes, nagu „Key figures on European transport“²⁰ („Euroopa transpordi põhinäitajad“) ja „Key figures on Europe“²¹ („Euroopa põhinäitajad“). Andmeid levitatakse ka liikuvuse ja transpordi peadirektoraadi väljaannetes (nt nende „Statistika taskuraamatus“ („Statistical pocketbook“)²²).

Siseveeteedel toimuva kaubaveo andmed on esitatud ka kestliku arengu seirearuandes (*Sustainable Development Monitoring Report*),²³ milles jälgitakse edusamme seoses ELi poliitilise eesmärgiga suunata kaubavedu maanteelt raudteele ja siseveeteedele. Selles aruandes analüüsitakse asjakohase näitaja abil seda, kuidas raudtee- ja siseveetranspordi osakaal kogu sisemaises kaubaveos tonnkilomeetrites on lühiajalises ja pikaajalises vaates arenenud.

Eurostat pakub kasutaja taotlusel ka spetsiaalseid andmeväljavõtteid. Kõik spetsiaalsetes väljavõtetes ja väljaannetes sisalduvad andmed avaldatakse ka Eurostati veebipõhises andmebaasis.

¹⁵ [Inland waterway freight transport - quarterly and annual data](#) (kättesaadav ainult inglise keeles).

¹⁶ [Inland waterway transport statistics by product category](#) (kättesaadav ainult inglise keeles).

¹⁷ [Inland waterways - statistics on container transport](#) (kättesaadav ainult inglise keeles).

¹⁸ [Inland waterway freight transport at regional level](#) (kättesaadav ainult inglise keeles).

¹⁹ <https://ec.europa.eu/eurostat/en/web/products-eurostat-news/w/ddn-20240920-1> (kättesaadav ainult inglise keeles).

²⁰ <https://data.europa.eu/doi/10.2785/9777356> (kättesaadav ainult inglise keeles).

²¹ <https://data.europa.eu/doi/10.2785/318624> kättesaadav inglise, prantsuse ja saksa keeles).

²² <https://data.europa.eu/doi/10.2832/16593> (kättesaadav ainult inglise keeles).

²³ <https://data.europa.eu/doi/10.2785/98370> (kättesaadav ainult inglise keeles).

2.7. SISEVEETEDEL TOIMUVA SÕITJATEVEO STATISTIKA

Kuigi siseveetransport on väike sektor, kasvab selle sõitjateveo segment kiiresti. Seetõttu on andmed selle majandustegevuse ja arengu kohta turuseire ja poliitikakujundamise jaoks väga olulised.

Praegu ei nõua määrus statistika kogumist siseveeteedel toimuva sõitjateveo kohta. Määruse artiklis 5 nõutakse siiski, et komisjon uuriks koostöös liikmesriikidega siseveeteedel toimuva sõitjateveo, sealhulgas piiriüleste transporditeenuste statistika arengut.

Vastavalt artikli 5 nõuetele töötasid Eurostat ja liikmesriigid 2018. aastal välja siseveeteedel toimuva sõitjateveo statistika koostamise meetodika kavandi, mida liikmesriigid saavad kasutada katseuringutes. 2019. aastal kaasrahastas Eurostat seitset liikmesriiki (Saksamaa, Horvaatia, Madalmaad, Austria, Poola, Rumeenia ja Rootsi), et korraldada katseuringud, mis koosnesid kahest moodulist: siseveeteedel toimuva sõitjateveo statistika (1. moodul) ning siseveeteedel toimunud õnnetuste statistika (2. moodul). 2020. aastal tegi Eurostat koos kõigi asjaomaste liikmesriikidega ka sõitjateveo statistika uuringu, et täiendada seitsmes katseuringus tehtud tähelepanekuid.

2021. aasta veebruaris võttis komisjon vastu aruande Euroopa Parlamendile ja nõukogule,²⁴ milles on esitatud siseveeteedel toimuva sõitjateveo statistikat käsitlevate katseuringute ja 2020. aasta uuringu tulemused. Aruandes keskenduti uute andmete kogumise teostatavusele, statistiliste andmete kvaliteedile, asjaomasele meetodikale ning liikmesriikide kuludele ja koormusele. Aruandes järeldati, et siseveeteedel toimuvat sõitjatevedu käsitlevate andmete kogumise teostatavust on katseuringutes põhjalikult uuritud ja sellest nähtub, et seitsmes osalenud riigis oleks selliste andmete kogumine teataval määral teostatav. Aruandes järeldati siiski ka, et tuleks leida tasakaal ühelt poolt andmevajaduse ja teisalt teabe kättesaadavuse ja andmeesitajate koormuse vahel.

Katseuringute tulemusi tutvustati komisjoni siseveetranspordi statistika eksperdirühma koosolekul 2021. aasta oktoobris. Pärast seda koosolekut algatas Eurostat liikmesriikidega konsultatsiooni, mille eesmärk oli kavandatud meetodikat kohandada, et see oleks vastavuses katseuringute tähelepanekute ja riikide muude märkustega. Konsultatsiooni tulemusena lihtsustati kavandatavaid siseveeteedel toimuva sõitjateveo andmestikke, et vähendada andmeesitajate koormust. Muudetud meetodikakavandit arutati riikidega peetud teise konsultatsiooni käigus 2022. aasta mais. Selle konsultatsiooniga lõpetati arutelud kavandatud meetodika üle, mille tulemusena lisati neli andmestikku siseveeteedel toimuva sõitjateveo kohta.

- **1. andmestik:** veetud sõitjate, v.a jõekruisilaevade sõitjate arv lähte- ja sihtpiirkondade ja sõiduliikide kaupa (aastaandmestik)
- **2. andmestik:** jõekruisid – sõitjate arv lähtepiirkondade kaupa (aastaandmestik)
- **3. andmestik:** jõekruisid – andmeid esitavas riigis alanud sõitude arv (aastaandmestik)

²⁴ Komisjoni 12. veebruari 2021. aasta aruanne Euroopa Parlamendile ja nõukogule määruse (EL) 2018/974 artikli 5 lõike 3 kohaste siseveeteedel toimuva reisijateveo statistikat käsitlevate liikmesriikide katseuringute tulemuste kohta, COM(2021) 59 final; <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=CELEX:52021DC0059>.

- **4. andmekogum:** riigis registreeritud laevade arv (olenemata sellest, kas nad sõidavad siseveeteedel või mitte) majutusviisi, laeva mahutavuse ja laeva vanuse kaupa (iga kahe aasta tagant kogutav andmestik)

Selleks, et kokkulepitud metoodikat uuesti katsetada, kaasrahastas Eurostat 2022. aasta projektikonkursi (toetuste) kaudu katseprojekte, mis käsitlesid andmete kogumist siseveeteedel toimuva sõitjateveo kohta. 2023. aastal esitati ja sai kaasrahastuse neli taotlust. Nende projektide tulemusi tutvustati komisjoni siseveetranspordi statistika eksperdirühma 2025. aasta koosolekul.

Need projektitulemused võimaldavad siseveeteedel toimuva sõitjateveo metoodikat vajaduse korral täiustada. Eurostat kujundas metoodika lõplikult välja 2025. aasta detsembris. Järgmise sammuna seab Eurostat sisse vabatahtliku regulaarse andmekogumise, et hinnata metoodika usaldusväärsust pikemas perspektiivis ja liikmesriikide tegevuse tõhusust soovitud andmestike koostamisel. Esimene vabatahtlik andmekogumine on kavas 2026. aastal ja see hõlmab vaatlusaastat 2025.

Selle valdkonna edusamme tutvustatakse ja arutatakse regulaarselt DIMESAs (komisjoni eksperdirühm – sektori- ja keskkonnastatistika ning arvepidamise valdkonna direktorid)²⁵.

3. SISEVEETRANSPORDI STATISTIKA VÕIMALIKUD EDASISED SUUNDUMUSED

Siseveetranspordi statistika tähtsus poliitikaeesmärkide seadmisel ja nende saavutamise jälgimisel on suur. Praegu saavutatakse see andmete esitamisega veetud kaupade mahu, siseveelaevade arvu ja liikluse, siseveeteede taristu ning siseveetranspordi taristu investeerimis- ja hoolduskulude kohta. Andmeid seadmete, taristu ja kulude kohta kogutakse vabatahtlikkuse alusel ja mitte määruse kohaselt, vaid kasutades Eurostati/ITFi/UNECE ühist küsimustikku sisemaise transpordi statistika kohta (*Eurostat/ITF/UNECE Common Questionnaire on inland transport statistics*). Andmete kogumise käigus selguvad näitajad mitmesuguste aspektide kohta, nagu:

- laevatatava siseveeteede võrgu pikkus;
- kaubalaevade arv liigi, ehitusaasta ja kandevõime kaupa;
- siseveetranspordi taristu investeerimis- ja hoolduskulude suurus.

Lisaks otsib Eurostat võimalusi aidata riikidel praegust statistikat esitada. Sellega seoses on liikmesriigid ühe arengusuunana märkinud Eurostati toetust transiidiandmete kogumiseks sadamatevahelise kaugusmaatriksi alusel. Komisjon tegeleb sellise kaugusmaatriksi väljatöötamisega, et aidata vähendada andmete kogumisega seotud koormust. Kaugusmaatriksi abil saavad liikmesriigid jagada sadamatevahelise teekonna kogupikkuse vahemaadeks, mis läbitakse igas teekonnale jäävas riigis. Kaugusmaatriksi edasiarendamine sõltub peamiselt iga sadama geograafilise asukoha täpsest kindlakstegemisest. Kaugusmaatriks lihtsustab ka Eurostatil transpordiliikide jaotuse näitajate arvutamist. Sel eesmärgil julgustatakse liikmesriike siiski esitama andmeid kaubamahtude kohta lastimis- ja lossimissadamate kaupa, kuigi see on vabatahtlik.

²⁵ <https://ec.europa.eu/transparency/expert-groups-register/screen/expert-groups/consult?groupID=1528&lang=et>

Siseveetranspordi andmeid võrreldakse sageli muude transpordiliikide andmetega, et hinnata transpordiliikide jaotust. Sellega seoses julgustatakse liikmesriike teatama siseveetranspordist lastiliikide kaupa, et parandada võrreldavust teiste transpordiliikidega, eelkõige mere- ja maanteetranspordiga.

Lisaks võib siseveeteede tähtsus sõitjateveos suurened, kuna need toimivad kestliku liikuvuse olulise osana. Seda potentsiaali tunnistades on Eurostat teinud märkimisväärseid edusamme siseveeteedel toimuva sõitjateveo statistika meetodika väljatöötamisel ja riikide statistikaasutuste juhitavate asjakohaste katseprojektide toetamisel. Nagu 2. jaos kirjeldatud, kavatab Eurostat asjakohast meetodikat täiustada ja teha liikmesriikidega koostööd, et seada sisse vabatahtlik regulaarne andmete kogumine. Selle algatuse eesmärk on meetodika usaldusväärsust täpsemalt hinnata.

Eurostat kavatab edasi arendada ka siseveeteedel toimunud õnnetuste statistikat. 2026. aastal algatab Eurostat 2019. aasta katseuringute tulemuste põhjal kirjaliku konsultatsiooni komisjoni siseveetranspordi statistika eksperdirühmaga selliste andmetike vabatahtliku kogumise teostatavuse üle, mis sisaldavad lisaks praegu levitatavatele muutujatele ja mõõtmetele ka selliseid muutujaid ja mõõtmeid nagu õnnetuse raskus, õnnetuse liik, osalenud laevade liik ning hukkunute või vigastatute arv.

Võttes arvesse kasvavat nõudlust teabe järele, mis käsitleb siseveetranspordi keskkonnanäaspekte ja laeva omadusi, näiteks kütuse liiki, arutab Eurostat liikmesriikidega võimalust võtta asjakohased muutujad kasutusele haldusallikatest saadud teabe põhjal.

Määrusega (EL) 2024/3018 muudetakse määrust (EÜ) nr 223/2009 Euroopa statistika kohta²⁶. Selles on sätestatud, et riiklikel statistikaametitel ja muudel riiklikel asutustel on võimalik haldusandmetele tasuta, õigel ajal ja piisavalt sageli juurde pääseda ning kasutada neid Euroopa statistika tegemiseks ja jagamiseks.

Sellega seoses arutab Eurostat liikmesriikidega võimalust kasutada statistika tarbeks jöeteabeteenuste süsteemist saadud haldusandmeid. See süsteem pakub ühtlustatud teabeteenuseid, et toetada siseveeteede liiklus- ja transpordikorraldust. Eurostat uurib võimalust kasutada jöeteabeteenuste andmeid laevaliikluse kohta statistika tegemiseks. Sellised andmed hõlmavad jöeteabeteenuste laevade liikumistee kindlakstegemise ja jälgimise standardite abil saadud teavet laevade asukoha kohta.

Lisaks kohaldatakse vastavalt direktiivile (EL) 2016/1629, millega kehtestatakse siseveelaevade tehnilised nõuded,²⁷ ühiseid tingimusi laevadele ELis siseveelaeva sõidukõlblikkuse tunnistuste väljastamiseks. Selle direktiivi nõuetekohase kohaldamise tagamiseks on loodud spetsiaalne Euroopa siseveelaevade andmebaas, et säilitada siseveelaevade identifitseerimisandmeid, andmeid teatavate omaduste kohta ja laevatunnistusi. Eurostat uurib võimalust saada sellest andmebaasist statistika tarbeks haldusandmeid, et liikmesriikide andmekogumiskoormust veelgi vähendada.

²⁶ ELT L, 2024/3018, 6.12.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/3018/oj>.

²⁷ ELT L 252, 16.9.2016, lk 118–176, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2016/1629/oj>.

Pärast ELi tulevast laienemist saaks siseveetranspordi statistika geograafilist ulatust laiendada ka uutele riikidele. Mitmed Euroopa Liidu kandidaatriigid võtavad praegu ette katsealgatusi andmete kogumiseks nii siseveeteedel toimuva kauba- kui ka sõitjateveo kohta. Neid algatusi on rahastatud ühinemiseelse abi rahastamisvahendist. Nende katseprojektide tulemusi on oodata 2026. ja 2027. aastal. Eurostat toetab pidevalt kandidaatriikide ja potentsiaalsete kandidaatriikide jõupingutusi ja edasisi edusamme määruse järgimisel, arutades metodoloogilisi küsimusi, andmete kvaliteeti, andmete edastamist ja valideerimisprotsesse.

4. JÄRELDUSED

Määruse rakendamisel saadud kogemused ja tulemused on endiselt positiivsed. Liikmesriigid täidavad andmete esitamise kohustust ning nii Eurostati kui ka riikide tasandil eraldatud vahendid on piisavad, et tagada kvaliteetsed tulemused.

Eurostat võtab kõik vajalikud meetmed, et toetada ja aidata liikmesriike määruse rakendamisel, ning julgustab kandidaatriike ja potentsiaalseid kandidaatriike koguma ja koostama siseveetranspordi statistikat. Eurostat on ajakohastanud siseveetranspordi andmete valideerimise ja töötlemise IT-süsteemi, mille tulemusena on paranenud nende andmete kvaliteet ja lihtsustunud riiklike statistikaametite töö.

Komisjoni siseveetranspordi statistika eksperdirühm on jätkuvalt organ, kus arutatakse määruse rakendamist ja selle võimalikke täiustusi. Selleks, et vältida liikmesriikidele lisakohustuste panemist, ei kaalu Eurostat praegu täiendavate kohustuslike andmete kogumise kehtestamist. Selle asemel kavatses Eurostat sisse seada vabatahtliku regulaarse andmekogumise siseveeteedel toimuva sõitjateveo kohta. Muude tulevikusuundumuste hulka kuulub haldusandmete võimalik kasutamine ja sadamatevahelise kaugusmaatriksi lõplik väljakujundamine.

Siseveetranspordi statistikat levitatakse Eurostati veebipõhise andmebaasi, statistika- ja uudistartiklite ning muude komisjoni väljaannete kaudu. See statistika on väärtuslik liikmesriikidele, poliitikakujundajatele, valdkondlikele organisatsioonidele ja jõekomisjonidele, kuna see aitab neil kavandada ja hinnata kestliku, puhta ja ohutu transpordi poliitikat.

Määrus aitab ELi ja liikmesriikide tasandil tõhusalt ja tulemuslikult koostada usaldusväärset ja ühtlustatud siseveetranspordi statistikat, toetades komisjoni siseveetranspordi konkurentsivõime suurendamisel ja selle ühendvedude logistikasse integreerimise edendamisel.